

Slutrappport

för uppdrag Långtidsstrategi för Bohus räddningstjänstförbund

KS 2016/1795

Sammanfattning

Ett uppdrag har genomförts i syfte att ta fram ett beslutsunderlag med vägval utifrån ett långsiktigt perspektiv med räckvidd till 2025 för Bohus räddningstjänstförbund.

Ett beslutsunderlag har skrivits fram. Implementering av resultatet har inte ingått i uppdraget.

1 Fas 1: Uppdragsanalys och planering

1.1 Bakgrund

Förutsättningarna för räddningstjänstens verksamhet förändras nu i snabb takt när Kungälv och Ale växer. Räddningstjänstens framtida organisation och målsättning behöver därför samordnas med pågående arbete inom översiktsplanering och inom respektive samhällsbyggnadssektor. Den förändrade infrastrukturen, hur kapaciteten kommer att utvecklas i framtiden och samverkan med kringliggande räddningstjänster är områden som har stor betydelse för hur verksamheten organiseras.

1.2 Inriktning

Ta fram ett beslutsunderlag med vägval utifrån ett långsiktigt perspektiv med räckvidd till 2025 för Bohus räddningstjänstförbund.

1.3 Effektmål

Uppdraget ska bidra till att en långsiktig strategi för räddningstjänstförbundet kan fastställas vilket underlättar årliga ställningstaganden. En tydligare styrning skapar bättre ekonomiska förutsättningar.

1.4 Förväntad leverans

- Sammanställ en nuläges- och omvärldsanalys av räddningstjänstförbundet
- Bohusläns räddningstjänstförbund samverkar i nuläget med omgivande räddningstjänster i olika omfattning. Hur ska räddningstjänstförbundet organiseras i framtiden? Genom samarbetsavtal eller gemensam organisation? Ta fram ett beslutsunderlag med vägval utifrån ett långsiktigt perspektiv med räckvidd till 2025.
- Föreslå eventuella förändringar i "Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Ale-Kungälv" om sådana identifieras.

1.5 Tidsram

Startdatum 2016-10-27

Leveransdatum 2017-03-31

1.6 Prioritering

Kvalitet i arbetet ska prioriteras och säkerställas genom dialog med beställarna.

1.7 Avgränsning

Kommunernas respektive representanter samt deltagare från räddningstjänstförbundet ansvarar för förankring och löpande kommunikation i sina egna organisationer.

Beställarna återrapporterar uppdragets resultat till arbetsutskotten för kommunstyrelsen i de båda kommunerna samt förbundsledningen.

1.8 Budget och resursåtgång

Uppdraget tar personella resurser i anspråk:

- Uppdraget uppskattas ta cirka 10-15 % av en utvecklingsledares heltid i anspråk.

- Arbetsgruppen behöver avsätta tid för arbetsmöten samt viss tid för eget arbete.
- Översiktsplanerare behöver avsätta tid för dialog.
- Samhällsbyggnadssektorerna behöver avsätta tid för dialog.
- Kommunjurist behöver eventuellt avsätta tid för dialog.

1.9 Samband med andra program, projekt och uppdrag

Andra samband som ska beaktas under uppdraget är:

Uppdraget ska samordnas med pågående arbete inom översiktsplanering och inom respektive samhällsbyggnadssektor.

Kungälv och Ale har till stora delar liknade ekonomisk styrning men det finns också skillnader. För att skapa en hållbar ekonomimodell som är långsiktigt förutsägbar behöver räddningstjänsten samordnas med båda kommunernas ekonomistyrning.

1.10 Uppdragsorganisation

1.10.1 Beställare

Björn Järbur	Kommunchef, Ale
Magnus Gyllestad	Kommunchef, Kungälv

1.10.2 Uppdragsledare

Catrin Hulebäck	Utvecklingsledare, Kungälv
-----------------	----------------------------

1.10.3 Arbetsgrupp

Fas 1: Uppdragsanalys och planering

Helene Ramert	Ekonomichef, Ale
Håkan Spång	Administrativ chef, Ale
Lars Davidsson	Chefsekonom, Kungälv
Peter Svensson	Utvecklingsledare Säkerhet och krisberedskap, Kungälv
Håkan Lundgren	Räddnings- och förbundschef, Bohus räddningstjänstförbund

Fas 2: Uppdragskontroll och överlämnande

Lars Davidsson	Chefsekonom, Kungälv
Hans-Joachim Wever	Utvecklingsledare, Ale
Håkan Lundgren	Räddnings- och förbundschef, Bohus räddningstjänstförbund

1.11 Analyser

1.11.1 Nulägesanalys

Arbetsgruppen har under perioden november-december år 2016 genomfört en nulägesanalys. Syftet har varit att visa en nulägesbild av den situation som Bohus räddningstjänstförbund verkar i.

Verksamheten i nuläget

Ale och Kungälvs kommuner har samverkat via avtal sedan år 1976. Kommunerna har sedan 2013-01-01 ingått i ett kommunalförbund för att skapa en organisation med goda förutsättningar att i förbundsmedlemmarna ställa fullfölja:

- De skyldigheter som vilar på kommunerna enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) samt förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO) Förbundet ansvarar för

brandskyddskontroll och rengöring (sotning) enligt 3 kap 4 § LSO. (*Enligt beslut 2016-10-10*)

- De skyldigheter som vilar på kommunerna om tillsyn och tillståndsgivning enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Vid tillsynen ges förbundet rätt att tillämpa den taxa som gäller i respektive kommun.
- De skyldigheter som vilar på kommunerna enligt lag (2014:799) om sprängämnesprekursorer (*Enligt beslut 2016-10-10*)
- De skyldigheter som vilar på kommunerna avseende information till allmänheten enl. LSO 3 kap 2§.
- Att enligt punkt ett ovan (FSO) fullgöra skyldigheter om kommunernas plan för räddningsinsatser enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.
- Förbundets verksamhet baseras på ett av förbundsmedlemmarna godkänt handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor.
- Förbundet utför utbildning i brandskydd samt hjärt- och lungräddning för förbundsmedlemmarnas personal.
- Förbundet ingår i förbundsmedlemmarnas krisorganisationer.

Förbundet har fem brandstationer - en heltidsstation i Kungälv och fyra stationer med räddningspersonal i beredskap i Kode, Marstrand, Nol och Surte. Totalt arbetar cirka 145 inom förbundet.

Responstid vid räddningsinsatser

Målsättningen för förbundet är att summan av anspänningstid, körtid och angreppstid normalt inte ska överstiga:

- 10 minuter i tätorter/serviceorter med brandstationer bemannade med heltid eller räddningstjänstpersonal i beredskap (deltid).
- Övriga områden i förbundet nås normalt inom 20-30 minuter.

Responstid för räddningstjänst, tid från 112-samtal till första resurs på plats. Mediantid i minuter.

Källa: Myndigheten för samhällsberedskap

Förebyggande brandskyddsarbete

Samtliga anställda inom förbundet ska verka för att utveckla enskildas förmågor inom förebyggande brandskydd genom att tillhandahålla kvalificerad information, rådgivning och utbildning i brandsäkerhetsfrågor, besvara frågor inom skadeförebyggande, brandfarlig och explosiv vara samt riskhantering. Dessutom utför förbundet tillsyn enligt delegation.

Uppföljning av handlingsprogrammet och årlig tillsyn

Kommunen är enligt lag om skydd av olyckor skyldig att ta fram ett handlingsprogram vilket utgör grund för att bibehålla och öka säkerheten och tryggheten av kommunen. Det utgör underlag för Länsstyrelsens årliga tillsyn men är även en redovisning av ambitionsnivå för kommunens medborgare. Förbundets handlingsprogram fastställs av förbundsdirektionen att gälla för varje mandatperiod, fyra år och innefattar både förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Handlingsprogrammets innehåll kan kortfattat sammanfattas att förbundet ska redovisa befintlig förmåga och behov av utveckling baserat på samhällsutveckling och risker inom verksamhetens geografiska ansvarsområde. Handlingsprogrammet bryts ned i flera steg till prestationsmål vilka står att läsa i den årligen upprättade verksamhetsplanen. Verksamhetsplanen omsätts i prestationer vilka följs upp tertialvis och redovisas, tillsammans med ekonomiskt utfall, för förbundsdirektionen.

Vid de senaste tillsynerna har Länsstyrelsen endast haft mindre anmärkningar på förbundets verksamhet. Därmed är bedömningen att förbundet håller god kvalitet på verksamheten utifrån lagen om skydd av olyckor samt handlingsprogram.

Länsstyrelsen påvisar dock vikten av:

- Att i framtiden utföra myndighetsuppdraget tillsyn i större omfattning.
- Att inneha bättre förmåga att hantera ledning vid större olycka, vilken kan vara utdragen i tid.
- Att säkerställa tillgången till räddningspersonal i beredskap vilka bemannar fyra av förbundets fem stationer.

Uppföljning av förbundets verksamhet sker genom dokumentation vilken årligen skickas till Myndigheten för samhällsberedskap för sammanfattning och statistik.

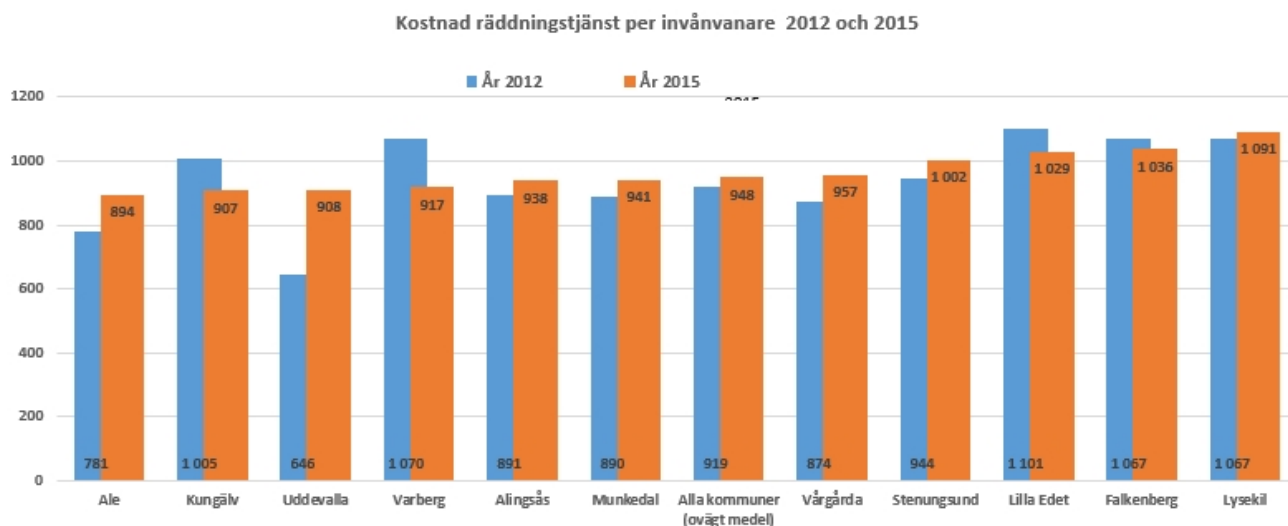
Förbundsdirektionen ansvarar för att fortlöpande informera respektive förbundsmedlem om hur förbundets mål uppfylls. Därtill ska, enligt beslut i reviderad förbundsordning 2016-10-10, Förbundsdirektionen och förbundsmedlemmarna mötas, tre gånger per år, till uppföljningsdialog med utgångspunkt i gällande handlingsprogram och budget. Dessa uppföljningsdialoger ska, på förbundsdirektionens initiativ, planeras för ett år i taget.

Ekonomisk uppföljning – resultat 2012-2015

Förbundet har under perioden utvecklat och anpassat verksamheten utifrån tilldelade ekonomiska medel, framförallt genom återhållsamhet på kostnadssidan. Stor restriktivitet har varit rådande avseende återbesättning av vakanta tjänster och vid tillsättning av vikarier vid långtidssjukskrivningar, tjänstledigheter och föräldraledigheter.

En analys av kostnadsutvecklingen per invånare från förbunds bildningen fram till år 2015 visar att Ale och Kungälv är de kommuner med lägst kostnad i förhållande till kommuner i närområdet, jämförbara förbund och genomsnittet i riket. Förbundet är idag ansett som en väl fungerande organisation vilket även, jämförelsevis med likvärdiga organisationer, är förhållandevis kostnadseffektivt.

Kostnad för räddningstjänst, kronor per invånare 2012 och 2015 per kommun

Kostnad för räddningstjänst, kronor per invånare per förbund 2015

Lokala förutsättningar påverkar kostnadsbilden exempelvis geografiskt läge

Samhällsutveckling i Kungälv och Ale - i perspektivet 2025

Förbundsmedlemmarna har omfattande planer på nybyggnation och ökat inflyttande av nya invånare. När samhällen växer ökar också antalet nya komplexa byggnader. Exempelvis kan köpcentrum, höghus och multisportarenor ställa ökade krav på både utrustning och utbildning för räddningstjänsten i framtiden.

Samhällsutvecklingen i Kungälv

Kommunens översiktsplan antogs 2012-01-19 och sträcker sig till år 2020 med utblick mot år 2050. Kungälv ska växa och förtätas med bostäder och näringsliv. Utvecklingen ska vara hållbar och sträva mot ett samhälle i balans där målsättningen är 50 000 invånare år 2020. Det ska byggas nya bostäder som uppgår till i genomsnitt minst 400 bostäder per år som ska bygga vidare på dagens struktur. Serviceorterna ska utvecklas och prioriterade kustområden användas för boende, rekreation och besöksnäring.

Målsättningen är att serviceorterna; Diseröd, Kode, Kärna och Marstrand på längre sikt ska ha en befolkning på 3 000 invånare för att skapa underlag för ett grundutbud av service med exempelvis förskola, skola, livsmedelsbutik, attraktiva mötesplatser och rika möjligheter till kultur och fritid. Serviceorterna ska utvecklas med kollektivtrafik, cykelbanor, blandade upplåtelseformer och bostadstyper för olika grupper.

Kusten ska utgöra en resurs för bebyggelseutveckling och områden som är aktuella är; Kovikshamn, Ödsmålsmosse, Rörtången, Aröd, Tjuvkil, Instön och Marstrand. Utmaningen består i utvecklingen av vatten och avlopp. För räddningstjänstförbundet är tillgången till släckvatten avhängande. Resultatet kan påverka utvecklingen av bostäder och verksamheter i exempelvis i Entré Marstrand och Eriksberg på Koön. En utredning av VA-kustzon pågår och drivs av VA-enheten. Tjuvkil är etapp 1 och kommer sedan följas av ytterligare fem etappindelningar.

Detaljplanering pågår avseende etablering av industriområden i Vegestorp vid Rollsbo. En fördjupad översiktsplan för Ytterby är på gång. Detaljplanering av Kode är inte påbörjat ännu men infrastrukturplanering behöver initieras snarast avseende exempelvis järnvägsöverfarter. Eventuellt kan Tunge skola i Solberga påverkas på sikt. Kommunala investeringar behöver genomföras i Kärna. Även tillgången till parkering för boende i Kungälv påverkar bebyggelseutvecklingen och kan tala för en förtätning i centrum eller Ytterby. Kring nuvarande brandstation i Kungälv finns förfrågningar om avyttring av markområden. Samtidigt expanderar sjukhusområdet som ligger precis intill. Är det en lämplig lokalisering för brandstationen på sikt? Skulle brandstationen ge bättre medborgarnytta vid en annan lokalisering i framtiden?

Den ökade trafiken inom och genom kommunen kommer att påverka utvecklingen och frågan behöver lyftas med Trafikverket. Samtliga anslutningar mot motorvägen i Kungälv och Rollsbo behöver utökas. Kungälvsmotet som förbinder väg 168 med E6 är betydande. Ett nytt mot har planerats vid Grokareby för att avlasta Marstrandsvägen mellan Kungälv och Ekelöv. Den befintliga E6 bron över Norde Älv har nått sin trafikmässiga kapacitet och en tidigare utredning av Vägverket visar att den inte kan utvidgas med fler körfält. I framtiden kan behov av förbindelser med Norde Älv och Göta Älv aktualiseras för att avlasta E6.

Kommunen samverkar med Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) avseende bebyggelseutveckling och transportinfrastruktur. Kommunen påverkas av Bohusbanan och E6:an där inriktningen är att gå mot bostadsbyggande i dessa lägen. I utvecklingen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt markanvändning i mötet mellan tätortsområden och landsbygd och/eller grönområden. Förslagen till markanvändning ska stärka underlaget för kollektivtrafik och därigenom möjliggöra en långsiktigt hållbar samt miljö- och klimatanpassad utveckling av bebyggelsestruktur och transportsystem.

Generellt finns en önskan om att utöka samverkan och dialog mellan Bohus räddningstjänstförbund och samhällsutveckling, planering, bygglov och VA. Det bör finnas vinster i dialog om ambitionsnivåer och kvalitet. Förbundet har mycket god kompetens om förebyggande brandskydd och normer. Samordningsvinster bör kunna aktualiseras om infallsvinkeln mer aktivt beaktas i samband med planeringen av bostadsbyggnation. För att skapa

bättre förutsättningar för tillväxt har kommunen nyligen justerat investeringsplaneringen från ettårig till fyraårig som dessutom kompletteras med en grov planering ur ett åtta års perspektiv.

Ytterligare faktorer som påverkar bebyggelseutvecklingen och förbundets verksamhet är byggnationen av höga hus. Platser behöver utvärderas för bedömning av var lokalisering av höga hus är lämpligt.

Samhällsutvecklingen i Ale

Kommunens översiktsplan antogs år 2007. År 2012 invigdes ny motorväg, E45, och fem nya pendeltågsstationer. Bostadsbyggandet har sedan dess femdubblats. Befolkningstillväxten år 2015 var 1,54% och år 2016 var den 2,38%. Tillväxten följer i stort Göteborgsregionens kommunalförbunds (GR) strukturbild från år 2008, med fokus på stråken längs Göta älv. Ett nytt Bostadsförsörjningsprogram antogs 30 januari 2017, bygger på ambitionen om 3% befolkningstillväxt de närmsta fem åren, motsvarande cirka 450 bostäder per år, eller ca 1 000 nya invånare per år. Detaljpaneläget uppfyller teoretiskt tillväxtmålen fram till år 2025. I färdiga detaljplaner finns över 600 bostadsbyggrätter, och åren 2017-18 tillförs mer än 3 200 bostadsbyggrätter i pågående detaljplaner. Utöver det byggs cirka 30-40 småhus per år på landsbygden. I praktiken styr marknadsintresset och vad infrastrukturen rent fysiskt medger, vad som kommer att byggas.

Översiktsplanen moderniseras med fördjupade översiktsplaner för de två huvudorterna Nödinge respektive Älvängen, beräknat antagande är under år 2017 respektive 2018. Målbilden är en fördubbling av de orterna till år 2030. Parallellt med dessa planer pågår framförallt i Nol ett planeringsarbete som beräknas ge över 1000 nya bostäder. En översiktsplan för hela kommunen planeras till efter år 2018.

Tillväxten skapar utmaningar då befintlig infrastruktur i rask takt tas i anspråk. Inventeringar och styrdokument för exempelvis brandvatten och omhändertagande av släckvatten, översvämningskartering, dagvattenhantering saknas men planeras. En ytterligare utmaning är den stora komplexiteten med den önskvärda förtätningen i älvstråket. Risker och buller, ökad exploatering (tätare och högre bebyggelse) nära E45/järnvägen har visat sig behöva ökad samverkan mellan främst kommun, räddningstjänstförbund, länsstyrelse och trafikverk.

Dessa utmaningar kräver tid och resurser, troligen konkretiserade i styrdokument. Detta för att effektivisera dagens långa diskussioner i många enskilda ärenden. Det gäller riskminimering, brandvattenkrav, släckvattenkrav, räddningsinsatsmöjligheter, utrymningskrav på hus 4-8 våningar. Förbundet, liksom övriga kommunala och statliga remissinstanser är hårt ansträngda i pågående fördjupad översiktsplan, detaljplaner och bygglov, men behöver ha resurser till att aktivt delta arbetet för att effektivisera processerna i stort.

Förbundets roll i samhällsutvecklingen

Förbundet ska bidra till och svara upp till den samhällsutveckling som förbundsmedlemmarna har och dimensioneras så optimalt som möjligt över tid. Det innebär att förbundet behöver delta i planeringen av förbundsmedlemmarnas utveckling och i samverkan föreslår lämpliga organisationsanpassningar med god framförhållning.

Förbundet ska i förbundsmedlemmarnas ställe fullfölja/genomföra kommunens ansvar för tillsyn över vattensäkerheten. (Innebär tillsyn över vattensäkerheten i och vid hamnar/kajer/badplatser såväl i privat som kommunal ägo.) (*Enligt beslut 2016-10-10*)

Förbundet biträder även förbundsmedlemmarna med kompetens kring brand och säkerhet inom följande verksamhetsområden och utifrån respektive kommuns behov:

- Samhällsskydd och beredskap
- Samhällsbyggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen (2010:900)
- Remissärenden enligt miljöbalken samt enligt 8 kap 2 § (2010:1622) för servering av alkoholdrycker
- Psykiskt och socialt omhändertagande i händelse av kris (POSOM)
- Social hållbarhet

Utmaningar i nuläget

Bibehålla organisation med räddningspersonal i beredskap

Såväl nationellt, regionalt samt lokalt finns utmaningar i att rekrytera och behålla anställd räddningspersonal i beredskap (RIB). Samma trend kan ses över hela nationen och dialog avseende lösningar pågår i flera forum. Förbundet ser ett akut behov av att trygga beredskapen, framför allt i Ale kommun under dagtid. Utmaningen består inte enbart av antalet brandmän utan är även baserad på yrkets komplexitet. I nuläget krävs flerårig erfarenhet inom teknisk utbildning, rökdykning, specialutrustning, med flera för att möjliggöra att personal kan verka fullt ut inom organisationen.

Förbundet analyserade situationen åren 2014-2015 och ett förslag till lösning arbetades fram genom en snabbinsatsstyrka, vilken även förordats av förbundsledningen. Åtgärderna stoppades under år 2015 då ytterligare ekonomiska medel ej kunde tillföras för genomförandet. I nuläget är situationen akut och det uppstår flera avvikelser i beredskapen varje vecka som ett resultat av personalbrist.

Kvalitet i förhållande till kvantitet

Förbundet åläggs kontinuerligt att bibehålla kvalitet på utfört arbete. Det ska ske utan ytterligare tilldelning av personella, materiella eller ekonomiska resurser trots att volymen av arbetsuppgifter ökar. Situationen har framförts till förbundsledningen som ohållbar över tid och risken är att verksamhetens kvalitet minskar. Senast 2016-10-10 ålades ytterligare arbetsuppgifter utan ökad resurstilldelning.

Anledningen till den ökade arbetsbelastningen är att förbundsmedlemmarna är inne i en oerhört expansiv fas både vad gäller samhällsplanering, byggande av nya fastigheter, nya sociala problem och oro, ökat hot från omvärlden, ökande befolkning, med mera. Förbundets förutsättningar för verksamhetsutökning begränsas genom avsaknaden av ytterligare tilldelning av ekonomiska medel. Förbundet kan omöjligt bibehålla nuvarande kvalitetsnivå med ökade krav och absolut inte utveckla den samma ytterligare.

Ett ytterligare resultat av den ökade ålagda arbetsbelastningen, utan tilldelning av ekonomiska medel, kan bli ökade sjukskrivningstal och högre personalomsättning på grund av stress och psykosocialt sämre arbetsmiljö.

Räddningstjänsten som alternativ utrymningsväg

Styrning behöver fastställas avseende förhållningssättet om att nyttja räddningstjänstens höjdfordon som en alternativ utrymningsväg i fastigheter vilka är 5-8 våningar. I nuläget finns höjdfordon placerade vid brandstationerna i Surte och Kungälv vilka utgör alternativ utrymningsväg i de fastigheter, 5-8 våningar, vilka finns etablerade inom en radie om 10 minuter. Gemensamt bör behovet utredas om räddningstjänsten även fortsättningsvis, vid nybyggnation,

ska svara för att vara alternativ utrymningsväg och genom det stadfästa att upprätthålla förmågan under byggnadens livslängd. Det medför en fortsatt statisk situation avseende placering av höjdfordon och brandstationer. Alternativ lösning kan vara, vilket direktionen tidigare föreslagit i förbundets handlingsprogram 2016-2019, att fastigheter vid nybyggnation utformas så att räddningstjänsten ej utgör alternativ utrymningsväg. Ovanstående fråga bör utredas gemensamt av förbundsmedlemmarna tillsammans med förbundet. Frågeställningen påverkar hela processen från vision/översiktsplanering till färdigställd byggnad och är således även i grund och botten en politisk fråga. Förbundsdirktionen har sedan förbundets bildande 2013-01-01 varit tydliga med att byggnadstekniskt brandskydd ska förordas före räddningstjänstens personella och materiella resurser.

Olika förhållningssätt till sotning i Kungälv och Ale

I den reviderade förbundsordningen, 2016-10-10, står att läsa:

”Förbundet ansvarar för brandskyddskontroll och rengöring (sotning) enligt 3 kap 4 § LSO.”

Ansvarsområdet kommer att, i mån av tid och personella resurser, identifieras och analyseras under år 2017 för att, om möjligt, kunna hanteras av förbundet från och med år 2018. Vid en kortare överblick av ansvaret ses stora skillnader både i administration, utförande och kvalitet av de utförare vilka verkar i respektive förbundsmedlem.

Brandskyddsutbildning

Förbundet svarar för förbundsmedlemmarnas brandskyddsutbildning där flexibilitet och omfattning behöver öka. Förbundet behöver få ett utökat ansvar och ekonomisk tilldelning för att kunna höja frekvensen på utbildningen till att genomföras vart femte år istället för vart sjunde för varje anställd. Det är en frekvens som används generellt för samtliga verksamheter i Sverige utifrån tolkningen av det organisatoriska brandskyddet enligt lag om skydd mot olyckor.

Dialog mellan förbundet och förbundsmedlemmarna

Information och kommunikation mellan förbund och förbundsmedlemmarna brister på olika nivåer. Arbetssätt behöver tydliggöras mellan förbundet och förbundsmedlemmarna, främst inom; miljö, planering och bygg. Delaktigheten mellan förbundet och förbundsmedlemmarna behöver öka, exempelvis inom verksamhetsfrågor, arbete av strategisk karaktär, fastställande av mål samt tillsynsfrågor. Den reviderade förbundsordningen (*beslut 2016-10-10*) förtydligar hur dialog ska ske.

Förbundsordningen § 4, stycke 3

I förbundsordningen § 4, stycke 3 framgår att förbundsmedlemmarna får överlämna ytterligare uppgifter till förbundet inom de områden och i den omfattning som förbundsmedlemmarna kommer överens om. Exempel på sådana arbetsuppgifter är lagstadgad hantering av brandskyddskontroll och rengöring, sprängämnesfrågor samt uppbyggnad av räddningstjänst under höjd beredskap och befolkningsskydd. Ytterligare ansvar har ålagts utan att den finansiella ramen har justerats med hänsyn till förbundets ökade kostnader för arbetsuppgiften. Förbundsmedlemmarna behöver tydliggöra vad som får åläggas och hur tillkommande arbetsuppgifter ska finansieras i de fall de medför ökade kostnader för förbundet. Ytterligare ålagda arbetsuppgifter ska kostnadsberäknas innan de åläggs.

Kris- och mediakommunikation

Stödet från förbundsmedlemmarna behöver utvecklas avseende kris- och mediakommunikation vid större olyckor som innefattas av lag om skydd av olyckor.

1.11.2 Omvärldsanalys

Arbetsgruppen har under perioden november-december år 2016 genomfört en omvärldsanalys. Syftet har varit att identifiera externa faktorer som påverkar Bohus räddningstjänstförbund med tidsperspektiv till år 2025.

Aktuella samhällsutmaningar ur ett nationellt perspektiv

Klimatforskningen visar att ökad nederbörd och höjda havsvattennivåer kommer påverka allt mer i framtiden. Mätningar gjorda av Statens Geotekniska Institut (SGI) visar att konsekvenserna av fler och mer omfattande översvämningar och skred blir omfattande i exempelvis Götaälvdalen som sammanbinder förbundsmedlemmarna. Grannkommunen Göteborgs stad har långtgående planer på att skydda centrala Göteborg från översvämningar. Den åtgärden kan innebära mer vatten för förbundsmedlemmarna om de inte investerar i liknande skyddsåtgärder.

Folkförflyttningar på grund av arbetsbrist och krig har de senaste åren skapat utmaningar för Sverige och kommer sannolikt fortsätta göra det även i framtiden. Inflyttning av ett stort antal människor, både förutsedda och oförutsedda, under kort tid ställer stora krav på kommuner och räddningstjänst för effektiv och snabb hantering av bygglov, byggnation och verksamhetsanpassning av lokaler. Behovet av förebyggande brandsäkerhet på flera språk och anpassning utifrån olika kunskapsnivåer kommer sannolikt vara viktigt i framtiden för att minimera antalet bränder i samhället.

Följande utdrag kommer från rapporten ”Västra Götalandsmodellen: sociala risker i risk- och sårbarhetsanalyser – en vägledning” publicerad av Länsstyrelsen:

”Under de senaste åren har det vid upprepade tillfällen dragit en våg av social oro genom Europa. Städer i Sverige har också präglats av oroligheter i flera omgångar. Räddningstjänst och polis har utsatts för stenkastning och flera områden har drabbats av anlagda bränder, sabotage och social oro. Oroligheternas uppkomst och karaktär har många likheter oavsett om de sker i Europa eller i ett specifikt geografiskt område i en svensk stad. Ungdomar i utsatta områden beskriver för media bakomliggande orsaker som segregation, fattigdom och utanförskap. En allt starkare alienation från samhället och en svagare tilltro till myndigheter tycks ha uppkommit.”

Under de senaste åren har antalet terroråd kraftigt ökat i världen och enligt officiella siffror från Global Terrorism Database (GTD) inträffade nästan 15 000 terroråd år 2015 med närmare 80 000 döda eller skadade. Europa har drabbats av flera spektakulära terroråd och sannolikheten är stor att fler dåd kommer ske i framtiden. I takt med ökat utanförskap och invandring har även högerextremism bidragit till fler hatbrott och terroråd riktade mot minoritetsgrupper i samhället. Både Norge och Sverige har de senaste åren drabbats av inhemsk terrorism vid bombningen i Oslo och massakern på Utøya samt skolattentatet på Kronan i Trollhättan.

Ett förändrat säkerhetspolitiskt läge har resulterat i att Sveriges försvar kommer genomgå omfattande förändringar de kommande åren. Förutom ett stärkt militärt försvar kommer samhället behöva bygga upp ett nytt totalförsvar. Historiskt har räddningstjänsten haft en central roll i totalförsvaret och allt pekar på att räddningstjänst under höjd beredskap och befolkningsskydd får en ännu viktigare och större roll i framtiden.

Räddningstjänst utifrån internationell forskning

Följande utdrag kommer från rapporten ”Organisering för trygghet i samhällets tjänst” publicerad av Linköpings universitet:

”Kostnadseffektiviseringar och organisationsförändringar inom räddningstjänst beskrivs i förvånansvärt liten omfattning utifrån organisationsperspektiv, vare sig nationellt eller internationellt. Den sparsamma forskning som finns inriktas till större delen mot hur exempelvis resurser kan optimeras och hur kommunikation kan effektiviseras under insatser, företrädesvis större insatser av typen crisis management vid katastrofer. En del nationella studier riktas mot förslag till kostnadseffektivisering eller att identifiera vad som är kostnadseffektivt där exempelvis organisering av FIP (första insatspersonal) samt nya aktörers medverkan i respons diskuteras.

Organisering och konflikterande effektivitetsperspektiv diskuteras i en tidigare studie utifrån produktionsekonomiska perspektiv. Där diskuteras hur konflikterna mellan effektivitetsideal för kostnadseffektivitet och för säkerhet kan förstås utifrån motsättningarna mellan Lean produktion, där resursslöseri ska undvikas till varje pris, och organisering inom High Reliability Organizations (HRO) där redundans ses som en förutsättning för säkerhet. Idealen inom Lean produktion har via paradigm som New Public Management spridits till stora delar av den offentliga sektorn, medan räddningstjänst traditionellt kan ses som en ganska typisk HRO-organisation med stort fokus på säkerhet och risk

I övrigt får man vända sig till studier som mer generellt gäller offentlig sektor eller integration med offentlig sektor. Här uppstår dock problemet med att räddningstjänsten kan sägas vara dualistisk – två organisationer för olika ändamål i ett, både en förvaltande organisation och en insatsorganisation.”

Räddningstjänst i våra grannländer

Följande utdrag kommer från rapporten ”Ansvar, samverkan, handling – Åtgärder för stärkt krisberedskap utifrån erfarenheterna från skogsbranden i Västmanland 2015 ” publicerad av Myndigheten för samhällsberedskap:

”Sveriges närmsta grannländer har under de senaste åren inlett en utveckling mot färre och mer resursstarka räddningstjänstorganisationer. Vid en studieresa som genomfördes inom regeringsuppdraget sommaren 2015 framkom det att skälen till utvecklingen av räddningstjänstorganisationerna är både ekonomiska (Danmark och Finland) och kompetensmässiga (Norge) (DSB 2015). Det kommunala huvudmannaskapet har behållits i Danmark (Beredskabsstyrelsen 2016). Norge avser att behålla sitt huvudmannaskap (DSB 2015). I den tidigare omorganiseringen i Finland behölls det kommunala huvudmannaskapet och i den kommande översynen avses att gå över till självstyrande områden (Inrikesministeriet 2016).

Färre räddningstjänstorganisationer i Sverige skulle troligen minska variationen av hur målstyrningen tillämpas i kommunerna. Större organisationer och större samarbeten skulle troligen kunna öka förmågan i räddningstjänstorganisationerna. Kommunalförbund lyfts fram som effektiva men kritiserats för sin indirekta demokrati (Statskontoret 2005).”

Myndigheten för samhällsberedskap

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) ansvarar enligt uppdrag från justitiedepartementet för nationens räddningstjänst. Myndigheten är en av de viktigaste aktörerna vad gäller samhällets krisberedskap genom att utveckla och stödja samhällets förmåga att hantera olyckor och kriser. De verkar för att förebygga och bidrar med stöd när olyckan har varit framme. Arbetet sker tillsammans med bland annat kommuner.

MSB har exempelvis tagit fram 10 övergripande principer och förhållningssätt:

1. Skapa förmåga att förebygga och hantera
2. Utgå från principerna om ansvar, likhet och närhet
3. Skapa förutsättningar för alla att ta ansvar
4. Stärk allriskperspektivet
5. Förebygg händelser i första hand
6. Relatera till det som görs internationellt
7. Beakta möjligheter och risker med gemensamma resurser
8. Utveckla det systematiska lärandet
9. Integrera arbetet med befintliga processer
10. Identifiera och beakta framtidens hot, risker och utmaningar

MSB är också remissinstans för ny lagstiftning som berör räddningstjänst och följande framtida förändringar kan ses i lagstiftning som berör räddningstjänsten idag.

Utveckling av lag om skydd mot olyckor och kommunalt säkerhetsarbete

Det finns i nuläget inga konkreta beslut om förändringar av lagen om skydd mot olyckor. Men, det finns ett antal nationella rapporter som påvisar utvecklingsområden som kan bli aktuella för räddningstjänsten framöver.

Följande utdrag kommer från rapporten ”Reformen skydd mot olyckor – en uppföljning med förslag till utveckling” (Ds 2009:47) publicerad av Regeringskansliet, där en uppföljning görs av lag om skydd mot olyckor:

”Sammanfattningsvis görs bedömningen att reformen har utvecklats i enlighet med intentionerna, men att utvecklingen i flera avseenden går långsamt. Bedömningen är att lagstiftningen stöder och driver på arbetet, men att det återstår mycket arbete innan intentionerna i reformen fullt ut har uppnåtts. Utvecklingen är övervägande positiv, och det finns inga starka skäl för att nu föreslå förändringar i lagstiftning eller att slå samman olika lagstiftningar på säkerhetsområdet. Bland annat har det visat sig att den större förändringen på brandskyddsområdet med skriftliga redogörelser fungerar tillfredsställande och att utvecklingen går i rätt riktning. Likaså har utbildningssystemet för skydd mot olyckor i huvudsak kunnat tillgodose behoven av personal inom området, både kvalitativt och kvantitativt. Arbetsgruppens slutsats är att reformens lagstiftning och utformning i övrigt är lämplig och accepterad av berörda parter. Tillämpningen behöver dock utvecklas, det gäller inte minst den kommunala styrningen av säkerhetsarbetet med mål, handlingsprogram, samverkan, genomförande, uppföljning och förbättring.”

Följande utdrag kommer från rapporten ”Ansvar, samverkan, handling – Åtgärder för stärkt krisberedskap utifrån erfarenheterna från skogsbranden i Västmanland 2015” publicerad av Myndigheten för samhällsberedskap:

”MSB anser nu att en statlig utredning bör få direktiv att brett undersöka och pröva:

- Målstyrningens betydelse för verksamheten enligt LSO och hur verksamheten för kommunala räddningsinsatser bör styras
- Kommunernas förmåga och kompetens att inrikta, styra och följa upp sin verksamhet enligt LSO i linje med lagstiftarens intentioner

- Variationen mellan kommunerna avseende lokal anpassning och dimensionering utifrån riskbild, mål och handlingsprogram
- Räddningstjänstorganisationens förmåga och kompetens att hålla beredskap och genomföra kommunala räddningsinsatser
- Den kommunala räddningstjänstverksamhetens organisering, inklusive övervägande om huvudmannaskap samt minimikrav på organisationernas storlek och form
- Kommunernas roll i trygghets- och säkerhetsarbetet och hur den kommunala räddningstjänstorganisationens förmågor kan utnyttjas i det arbetet
- Samverkan och samarbetsformer, inklusive behovet av gemensamma begrepp för att underlätta samarbete.”

Följande utdrag kommer från rapporten ”Reformen skydd mot olyckor – en uppföljning med förslag till utveckling” (Ds 2009:47) publicerad av Regeringskansliet, där en uppföljning görs av lag om skydd mot olyckor:

”Även kommunernas tillsyn av den enskildes ansvar och uppgifter enligt lagen behöver utvecklas. Det är angeläget att de enskilda objekten hanteras likvärdigt inom och mellan kommuner, varför bl.a. tillsynsutbildningen bör göras obligatorisk och behörighetsgivande. Stödet till enskilda, för att de ska kunna ta sitt ansvar i säkerhetsarbetet enligt reformens intentioner, behöver också utvecklas och samordnas. Det gäller från central nivå till kommunal och lokal nivå avseende organisationer och verksamhetsutövare samt olika grupper ur allmänheten. Olika risker och riskgrupper behöver identifieras och kommunikationen anpassas till dessa. Inte minst kommunerna bör i sin planering utveckla och prioritera sina insatser på detta område.”

Lagstiftning inom explosiva varor

Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor trädde i kraft år 2010 vilket gör den förhållandevis ny och det är därför inte sannolikt med större förändringar av lagen de kommande åren. Däremot har lagen under de senaste åren kompletterats med ett antal föreskrifter. Även de kommande åren kommer fler föreskrifter kopplade till lagstiftningen.

Lag (2014:799) om sprängämnesprekursorer är ny sedan 2014 och har sin grund i EU-förordningar. Syftet är att minska möjligheterna till tillverkning av hemgjorda sprängämnen. Här är det sannolikt att listan med sprängämnen kan komma att uppdateras med fler ämnen i framtiden.

För övrigt finns inga kända nya lagstiftningar inom explosiva varor de kommande åren, men möjligheten för nya EU-direktiv är svåra att förutse.

Befolkningsskydd

Med bakgrund i ett förändrat säkerhetspolitiskt läge arbetar MSB på utveckling av totalförsvaret tillsammans med andra centrala myndigheter. En del är det som kallas befolkningsskydd, vilket kan komma att beröra exempelvis evakuering, skyddsrum eller varningssystem för allmänheten. Arbetet kommer påbörjas våren år 2017 och får effekt för kommuner och räddningstjänst under åren 2018-2019. I vilken omfattning utvecklingen kommer påverka kommunerna är i nuläget okänt.

Länsstyrelsen är en av de myndigheter som har ansvar enligt lag om skydd mot olyckor. Länsstyrelsen har tillsynsansvar över kommunens uppgifter och har direkt räddningstjänstansvar vid utsläpp från en kärnteknisk anläggning. Tillsynsansvaret innebär att länsstyrelsen ska bedöma om kommunerna lever upp till de nationella målen och de verksamhetsmål som finns i lag om skydd mot olyckor och de mål som satts upp i kommunernas handlingsprogram. Förmågan att hantera stora insatser bedöms och hur räddningstjänsten är dimensionerad utifrån typ av händelse samt hur olika ledningsnivåer hanteras.

Länsstyrelsen utövar tillsyn årsvis av förbundet och redovisar resultatet både muntligt och genom skriftligt tillsynsprotokoll. Direktionen och berörda tjänstemän i förbundet närvarar vid tillsyner och samtliga tar del av länsstyrelsens anmärkningar.

En annan viktig uppgift för länsstyrelsen är att ge stöd till kommunerna i form av tillsynsvägledning samt informations- och utbildningstillfällen. Länsstyrelsen ska arbeta för att kommunerna samarbetar och bidra till att skapa nätverk.

Något ställningstagande om framtida förändring av tillsynsansvaret finns inte i nuläget.

Räddningstjänstssamverkan VG

Förbundet ingår i flera olika samverkansgrupper såväl nationellt som regionalt och lokalt. En regional grupp är Räddningssamverkan VG vilken tidigare benämndes "Fyrklövern" där 49 kommuner deltar. I nuläget är gruppens styrelse mycket aktiv och deltar i branschrådet tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Verksamhetsidé

"Vi skall inom Västra Götaland verka för att tillsammans mellan räddningstjänsterna öka vår förmåga att lösa våra uppgifter med de resurser som finns tillgängliga över tid. Samarbetet utgår från en gemensam ambition att utveckla oss för att internt utveckla våra förmågor och externt kunna påverka organisationer, myndigheter och beslutsfattare. Vi vill ta ansvar och skall genom samverkan öka räddningstjänsternas förmåga till att utveckla effektivitet och professionalism i vårt dagliga arbete. Vi skall årligen genomföra gemensamma möten varav ett är Räddningschefskonferensen. Vi skall verka för att etablera en gemensam tjänst i syfte att koordinera och samordna samverkan inom fyrklövern."

Räddningssamverkan VG arbetar även tillsammans med Myndigheten för samhällsberedskap där framtida lösningar för räddningstjänst diskuteras centralt. Räddningssamverkan VG har en resursperson anställd. Tjänsten finansieras gemensamt och samarbetet är formaliserat via avtal. Resurspersonens främsta uppgift är att bevaka och sammanställa remisser, utlåtanden och övriga händelser som kan påverka samtliga räddningstjänster. Resurspersonen ska även sammanställa gemensam dokumentation att tillsändas övriga myndigheter och organisationer. Länsstyrelsen är mycket positiv till arbetssättet och ser att det är i linje med lagstiftningens intentioner om samverkan utan att behov av att bilda större organisationer.

Samverkan Göteborgsregionens räddningstjänster

Inom Göteborgsregionen finns en samverkansgrupp bestående av samtliga räddningstjänstorganisationer. Syftet är att samverka i stora och små frågor. Arbetsområden har prioriterats och arbetsgrupper bildats med tydlig formulering om uppdrag, verkställande samt återrapportering:

- Jämställdhet
- Utbildning

- Olycksundersökning och analys
- Ledning av operativ insats

I nuläget har det gemensamma arbetet intensifierats i gruppen. Förtroendevalda för de ingående organisationerna har presenterat ett förslag om att gemensamt verka operativt genom att nyttja ledningscentralen hos Räddningstjänsten Stor Göteborgs (RSG). Samtidigt kan en ny metod om gränslös räddningstjänst prövas. Målet är att finna samarbetsvägar utan att bilda gemensam organisation, exempelvis ett större räddningstjänstförbund, och därigenom hitta samordningsvinster. Förslaget har mottagits positivt av de ingående organisationerna och en kostnadsberäkning behöver tydliggöras innan formellt avtalsskrivande aktualiseras.

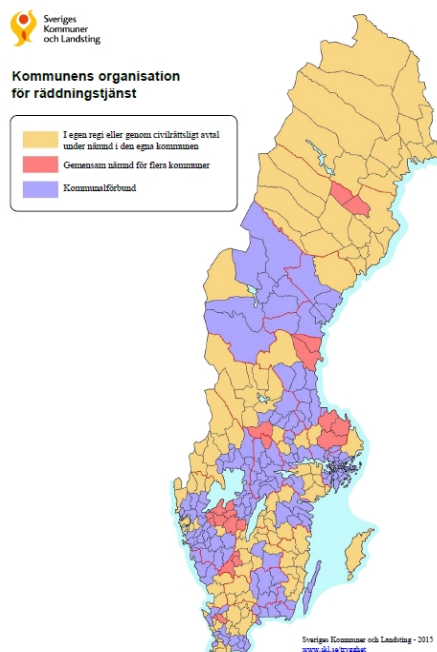
Parallellt arbetar GR gemensamt för att ta fram ett likvärdigt utalarmeringsavtal med SOS Alarm AB med möjlig realisering från och med 2018-01-01. Övriga planerade samverkansområden inom är; stab, specialkompetens, förebyggandekompetens, olycksutredning och analys, utbildning, insatsledning och riskobjekthantering.

Samverkan med annan räddningstjänst

Samverkan avseende räddningstjänstansvar sker ofta mellan kommuner enligt en av följande principer, där organiseringsformen med kommunalförbund blir allt mer vanlig:

- I egen regi eller genom civilrättsliga avtal under nämnd i den egna kommunen (*gul*)
- Gemensam nämnd för flera kommuner (*rosa*)
- Kommunalförbund (*blå*)

Kommunala räddningstjänstförbund

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting, 2015

Bohus räddningstjänstförbund är geografiskt lokaliserat nära fem andra räddningstjänster:

Alingsås & Vårgårda räddningstjänstförbund

Ett kommunalförbund med två medlemskommuner; Alingsås och Vårgårda. Kostnader för verksamheten fördelas mellan medlemskommunerna utifrån befolkningstalet. Samverkan regleras genom civilrättsligt avtal med Bohus räddningstjänstförbund.

Räddningstjänsten Storgöteborg

Ett kommunalförbund med sex medlemskommuner; Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Lerum, Mölndal, och Partille tar hand om cirka 794 000 invånare. Kostnader för verksamheten fördelas procentuellt enligt en beräkningstabell. Samverkan regleras genom civilrättsligt avtal med Bohus räddningstjänstförbund.

Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund

Ett kommunalförbund med fyra medlemskommuner; Färgelanda, Mellerud, Trollhättan, Vänersborg som bildades 1997. Kostnader för verksamheten fördelas enligt en fast nyckel (85 %) samt en rörlig nyckel utifrån befolkningsantalet (15 %).

Södra Bohusläns räddningstjänstförbund

Ett nybildat kommunalförbund med tre medlemskommuner; Lilla Edet, Stenungsund och Tjörn. Den nya organisationen driftsattes 1 januari 2017. Samverkan regleras i nuläget genom civilrättsligt avtal med Bohus räddningstjänstförbund med de enskilda kommunerna.

Öckerö kommun

Räddningstjänstansvaret bedrivs i Öckerö kommuns egen regi. Ingen formell samverkan finns i nuläget.

Länsövergripande räddnings-samverkan

Civilrättsligt avtal finns om stöd av operativa resurser vid händelse av större olycka, utdragen i tid. Samverkan samordnas av Länsstyrelsen och innefattar samtliga kommuner i länet.

1.11.3 Analys av framtida räddningstjänstorganisation

Arbetsgruppen har under perioden januari – mars år 2017 genomfört en analys av framtida räddningstjänstorganisation med räckvidd till år 2025. Syftet har varit att utvärdera möjliga alternativ utifrån ett flertal vägval och perspektiv.

Alternativ 1 - Bibehålla nuvarande organisation

Alternativet innebär att förbundet bibehålls med de nuvarande förbundsmedlemmarna Kungälv kommun och Ale kommun. Samarbete med andra organisationer sker genom civilrättsliga avtal precis som i nuläget.

Kostnad

För att bedöma om det är ekonomiskt fördelaktigt att bibehålla nuvarande organisationsform har en jämförelse mot nettokostnad per invånare gjorts för de enskilda kommunerna inom Göteborgsregionen. Den visar att Kungälv kommun och Ale kommun har en högre

nettokostnad jämfört med genomsnittet. Tjörns kommun ligger högst och Stenungsunds kommun lägst i jämförelsen. Tilläggas bör att Stenungsunds kostnad per invånare påverkas av industriintäkter och därmed inte är helt jämförbar.

Avseende kostnadsutveckling där år 2012 jämförs med år 2015 så hamnar Kungälv kommun bland de lägsta i urvalet och Ale kommun bland de högsta. Lägst kostnadsutveckling visar Lilla Edets kommun medan Stenungsunds kommun ligger högst.

Orsaken till att Ale kommun har en högre kostnad och kostnadsutveckling jämfört med Kungälv kommun är den kostnadsanpassning som gjorts i och med förbundsbildningen.

Nettokostnad per invånare och kommun inom Göteborgsregionen, kronor

	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>År 2012 vs 2015</u>
Ale	773	784	891	894	116%
Alingsås	891	899	894	930	104%
Göteborg	668	699	658	657	98%
Härryda	595	631	592	608	102%
Kungsbacka	581	619	585	598	103%
Kungälv	908	993	898	907	100%
Lerum	776	829	782	801	103%
Lilla Edet	937	859	844	895	96%
Mölnadal	604	645	607	624	103%
Partille	469	499	471	482	103%
Stenungsund	461	512	527	549	119%
Tjörn	1051	1096	1210	1241	118%
Öckerö	711	757	734	726	102%
MEDEL	725	756	746	762	105%

Utvecklingen av nettokostnad per invånare per förbundsmedlem, kronor

Kostnadsfördelningen inom Göteborgsregionen är varierande och beror på en mängd faktorer så som löneläge, avskrivningstider, utrustningsstandard och ambitionsnivå. Kostnadsutvecklingen påvisar att skillnaderna mellan förbundsmedlemmar till stor del har jämnats ut.

Lokalisering av brandstationer

Nuvarande lokalisering av brandstationer är beslutad ur ett perspektiv där Ale och Kungälv kommuner enskilt planerat för att upprätthålla egen förmåga att utföra räddningstjänst inom

respektive geografiskt område. Kommunerna har tidigare inte aktivt tagit hänsyn till samverkan, utökad riskbild, befolkningstäthet då nya brandstationer har etablerats. Brandstationerna har lokaliserats på traditionella platser vilka ansetts korrekta utifrån vid tillfället gällande riskbild. Sedan år 2003 har Ale och Kungälv strävat mot en mer gemensam förmåga och från och med år 2013 verkat genom ett gemensamt räddningstjänstförbund.

Nuvarande lokalisering av brandstationer inom Ale och Kungälvs kommuner bedöms inte vara optimal ur varken ett lokalt eller regionalt perspektiv, exempelvis utifrån att bostäder och verksamheter nyetableras inom räddningstjänstförbundets geografiska område. Om räddningstjänstförbundet bibehålls i sin nuvarande organisering rekommenderas en lokaliseringsstudie för att bedöma befintliga och framtida brandstationers avseende lokalisering och antal. En mer effektiv lokalisering av brandstationer bör vara möjlig i framtiden.

Tillgång till rätt kompetens och volym vid utryckning

Komplexiteten vid varje räddningsinsats ökar succesivt och nya risker behöver hanteras kontinuerligt. En, för det geografiska området, ny typ av bebyggelse exempelvis avseende höga hus, handel, större industrier och kemisk industri påverkar räddningstjänstförbundets kapacitet. Till det tillkommer att tid- och resurskrävande räddningsinsatser så som klimatrelaterade olyckor, terrorhändelser samt skred och ras, skogsbränder, oljeutsläpp behöver kunna hanteras. Det innebär att räddningstjänstförbundet behöver ha tillgång till kompetens av djup och bred karaktär både avseende förebyggande arbete och vid räddningsinsatser. Vid bibehållen organisering inom räddningstjänstförbundet behöver den egna förmågan att hantera räddningsinsatser och förebyggande arbete utredas. Vilken förmåga ska räddningstjänstförbundet säkerställa internt och vilken förmåga kan säkras genom civilrättsliga avtal med samarbetspartners?

Bemannning – räddningspersonal i beredskap/övriga funktioner

Den nuvarande personalstyrkan för räddningspersonal i beredskap (RIB) ska upprätthållas dygnet runt (24/7) och är granskad och godkänd av Länsstyrelsen. Räddningstjänstförbundet har i nuläget en utmaning i att säkerställa åtagandet. Utmaningen ligger i att rekrytera och bibehålla tillräckligt många medarbetare för den specifika funktionen. För att lösa problematiken inom räddningstjänstförbundet kan en lösning med övergång till tillsvidareanställda eventuellt vara aktuell. Det kan komma att kräva en utökad administrativ hantering. En kompletterande lösning kan vara att utöka samarbetet med angränsande kommuner, myndigheter och organisationer genom civilrättsliga avtal.

Slutsats

Alternativ 1 – Bibehålla nuvarande organisation bör inte ge någon skillnad avseende nuvarande politisk styrning och dess lokala inflytande på hur räddningstjänstförbundet bedrivs och utvecklas. Den nyligen antagna förbundsordningens intensioner om räddningstjänstförbundets medverkan i förbundsmedlemmarnas samhällsutveckling och arbete för social hållbarhet och trygghet bibehålls och har goda förutsättningar för att realiseras.

Om nuvarande organisationsform bibehålls behöver samarbetet med andra myndigheter, kommuner och räddningstjänstförbund stärkas för att gynna utvecklingen och effektivisering avseende exempelvis lokalisering av brandstationer, kompetensförsörjning och förebyggande arbete samt räddningsinsatser.

Kostnadsjämförelsen av förbundsmedlemmarna och i relation till övriga inom Göteborgsregionen påvisar inte några nackdelar med att bibehålla nuvarande organisationsform.

Alternativ 2 - Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem genom att bibehålla nuvarande organisation och utöka samverkan med andra kommuner/förbund inom Göteborgsregionen

Alternativet innebär att förbundet genom civilrättsligt avtal utökar samarbetet med kommunerna inom Göteborgsregionen. Det skapar förutsättningar för en mer gränslös räddningstjänst med gemensamt operativt ledningssystem tillsammans med kommunerna Lilla Edet, Stenungsund, Tjörn och Öckerö samt räddningstjänstförbunden Storgöteborg och Alingsås-Vårgårda.

Flertalet angränsande räddningstjänstförbund har beslutat att ingå samarbete om ”Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem i Göteborgsregionen”.

I ”Bilaga 1 – Avsiktsförklaring” står att läsa förbunds-/räddningschefernas avsiktsförklaring.

Kostnad

Ur ett ekonomiskt perspektiv bör inte en gränslös räddningstjänst och ett gemensamt operativt ledningssystem ge någon direkt påverkan på nettokostnad per invånare. Däremot kan förändringen av arbetssätt på sikt leda till en mer kostnadseffektiv drift genom att vissa funktioner kan delas mellan fler förbund/kommuner.

Lokalisering av brandstationer

Nuvarande lokalisering av brandstationer inom Ale och Kungälv kommuner bedöms inte vara optimal ur varken ett lokalt eller regionalt perspektiv, exempelvis utifrån att bostäder och verksamheter nyetableras inom räddningstjänstförbundets geografiska område. Om räddningstjänstförbundet utökar samarbetet till att bli en mer gränslös räddningstjänst rekommenderas en lokaliseringsstudie för att bedöma befintliga och framtida brandstationers avseende lokalisering och antal. En utökad avtalsstyrd samverkan kan på sikt komma att innebära en mer effektivare lokalisering och nyttjande av brandstationer och dess personal då planeringen av operativ förmåga kommer att ske både ur ett lokalt och regionalt perspektiv.

Tillgång till rätt kompetens och volym vid utryckning

Ett samarbete om en mer gränslös räddningstjänst bör underlätta avsevärt vad gäller förmågan att upprätthålla både kompetens och volym vid räddningsinsatser i både mindre och större omfattning. Räddningstjänstförbundet bör även få utökad möjlighet att säkerställa specialistkompetens både inom det förebyggande arbetet och i förmågan att hantera räddningsinsatser. Specialistkompetens kan genom samarbetet spridas på individer inom hela regionen och därmed nyttjas gemensamt.

Räddningstjänstförbundet kommer alltid behöva upprätthålla det egna ansvaret efter den förmåga som beslutats i handlingsprogrammet. Men ett ”gemensamt operativt ledningssystem” innefattar även att räddningstjänstförbundet får tillgång till Göteborgs räddningsstab, vilken agerar stöd vid samtliga operativa händelser dygnet runt (24/7). Tillgången till räddningspersonal vid utryckning kan säkerställas genom ökad möjlighet till förflyttning inom hela regionen då behov uppstår.

Bemannning – räddningspersonal i beredskap/övriga funktioner

Ett samarbete om en mer gränslös räddningstjänst löser inte räddningstjänstförbundets utmaning med bemanning avseende räddningspersonal i beredskap (RIB). För att lösa problematiken inom räddningstjänstförbundet kan en lösning med övergång till tillsvidareanställda eventuellt vara aktuell. Det kan komma att kräva en utökad administrativ hantering. En kompletterande lösning kan vara att utöka samarbetet med angränsande kommuner, myndigheter och organisationer genom civilrättsliga avtal. Utökad samverkan bör ändå öppna upp för andra lösningar, exempelvis vid hantering av kemiska industrier så som Akzo Nobel och Perstorp Oxo samt vid uppdrag som kräver en större mängd resurser.

Slutsats

Alternativ 2 – Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem genom att bibehålla nuvarande organisation och utöka samverkan med andra kommuner/förbund inom Göteborgsregionen bör inte ge någon skillnad avseende nuvarande politisk styrning och dess lokala inflytande (samhällsutveckling samt social hållbarhet och trygghet) på hur räddningstjänstförbundet bedrivs och utvecklas. Samarbetet kommer troligen kräva ett något större engagemang än i nuläget då vikten av det regionala perspektivet blir mer uttalat och tydligt.

Att utöka samverkan med andra kommuner/förbund inom Göteborgsregionen till att innefatta ”Gränslös räddningstjänst” och gemensamt operativt ledningssystem bör möjliggöra ekonomiska fördelar.

Alternativ 3 - Utöka förbundet genom att tillföra fler förbundsmedlemmar

Alternativet innebär att förbundet utökas genom att fler förbundsmedlemmar tillförs. De räddningstjänstorganisationer som geografiskt angränsar till Bohus räddningstjänstförbund och därmed kan vara aktuella är:

- Alingsås & Vårgårda räddningstjänstförbund
- Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund (*Färgelanda, Mellerud, Trollhättan, Vänersborg*)
- Södra Bohusläns räddningstjänstförbund (*Lilla Edet, Stenungsund, Tjörn*)
- Öckerö kommun

Ett visst positivt intresse att söka medlemskap i Bohus Räddningstjänstförbund har visats från enskilda tjänstemän i Stenungsund, Tjörn, Lilla Edet samt räddningstjänstförbundet Alingsås-Vårgårda vid en informell förfrågan under uppdraget.

Kostnad

Att tillföra fler förbundsmedlemmar skulle troligtvis påverka förbundets kostnadsbild då de nuvarande förbunden/kommunerna har olika förutsättningar vid anslutningen. Initialt behöver medlemsavgiften justeras utifrån enskilda förutsättningar, för att inte ge negativ påverkan på kort sikt för de redan ingående förbundsmedlemmarna. På längre sikt är en utjämning av kostnader mellan förbundsmedlemmarna möjlig som en följd av att löneläge, avskrivningstider, utrustningsstandard och ambitionsnivåer likställs.

Genom att följa kostnadsutvecklingen i kronor per invånare under tidsperioden år 2012 till år 2015 kan vi få en indikation avseende vad som sker med de enskilda förbundsmedlemmarna i förhållande till förbundet som helhet och jämfört med andra geografiskt angränsande förbund. Noteras bör att ambitionsnivån mellan räddningstjänstförbunden har skillnader vilket inte framgår av jämförelsen nedan. I genomsnitt har de enskilda kommunerna nedan haft en kostnadsökning motsvarande cirka åtta procent under tidsperioden. Det går inte att utläsa att förbunden generellt har haft en lägre kostnadsökning jämfört med de fristående kommunerna. Kostnadsutvecklingen för de enskilda kommunerna inom förbundet skiljer med upp till sexton procentenheter.

Nettokostnad per invånare per förbund och kommun, kronor

År	2012	2013	2014	2015	År 2012 vs 2015
Alingsås och Vårgårda räddningstjänstförbund					
Vårgårda	874	885	899	957	109%
Alingsås	891	899	894	930	104%
TOTALT	883	892	897	944	107%
Bohus räddningstjänstförbund					
Ale	773	784	891	894	116%
Kungälv	908	993	898	907	100%
TOTALT	841	889	895	901	107%
Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund					
Färgelanda	1359	1446	1463	1533	113%
Mellerud	936	1018	1003	988	106%
Trollhättan	572	575	594	607	106%
Vänersborg	760	806	799	827	109%
TOTALT	907	961	965	989	109%
Södra Bohusläns räddningstjänstförbund*					
Stenungsund	461	512	527	549	119%
Tjörn	1051	1096	1210	1241	118%
Lilla Edet	937	859	844	895	96%
TOTALT	816	822	860	895	110%
Öckerö	711	757	734	726	102%

MEDEL TAL SAMTLIGA**108%**

* = Södra Bobusläns räddningstjänstförbund bildades år 2017

Trenden under tidsperioden år 2012 till 2015 för de utvalda förbunden visar att kostnaden per invånare endast har minskat i ett av de tre förbunden.

Skillnaden i kronor per invånare för förbundsmedlemmar inom förbundet med högst/lägst nettokostnad år 2012 jämfört med år 2015

	<u>2012</u>	<u>2015</u>
Alingsås och Vårgårda räddningstjänstförbund	17	27
Bohus räddningstjänstförbund	135	13
Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund	787	926

Lokalisering av brandstationer

Nuvarande lokalisering av brandstationer inom Ale och Kungälv kommuner bedöms inte vara optimal ur varken ett lokalt eller regionalt perspektiv, exempelvis utifrån att bostäder och verksamheter nyetableras inom räddningstjänstförbundets geografiska område. Om räddningstjänstförbundet utökas med fler förbundsmedlemmar rekommenderas en lokaliseringsstudie för att bedöma befintliga och framtida brandstationers avseende lokalisering och antal. Fler förbundsmedlemmar kan på sikt komma att innebära en mer effektiv lokalisering och nyttjande av brandstationer och dess personal då planeringen av operativ förmåga kommer att ske ur ett större perspektiv.

Tillgång till rätt kompetens och volym vid utryckning

En utökning med fler förbundsmedlemmar bör underlätta avsevärt vad gäller förmågan att upprätthålla både kompetens och volym vid räddningsinsatser i både mindre och större omfattning. Räddningstjänstförbundet bör även få utökad möjlighet att säkerställa specialistkompetens både inom det förebyggande arbetet och i förmågan att hantera räddningsinsatser. Specialistkompetens kan genom samarbetet spridas på individer inom ett större område och därmed nyttjas gemensamt. Tillgången till räddningspersonal vid utryckning kan säkerställas genom möjligheten till förflyttning inom ett större område då behov uppstår.

Bemannning – räddningspersonal i beredskap/övriga funktioner

En utökning med fler förbundsmedlemmar löser inte räddningstjänstförbundets utmaning med bemanning avseende räddningspersonal i beredskap (RIB). Utökningen bör ändå ge positiva effekter avseende både förebyggande arbetet och vid räddningsinsatser då den totala tillgången till medarbetare blir större vilka även kan förläggas över ett större geografiskt område. För att lösa problematiken inom räddningstjänstförbundet kan en lösning med övergång till tillsvidareanställda eventuellt vara aktuell. Det kan komma att kräva en utökad administrativ

hantering. En kompletterande lösning kan vara att utöka samarbetet med angränsande kommuner, myndigheter och organisationer genom civilrättsliga avtal. Samarbetet med utökad samverkan bör ändå öppna upp för andra lösningar, exempelvis vid hantering av kemiska industrier så som Akzo Nobel och Perstorp Oxo samt vid uppdrag som kräver en större mängd resurser.

Slutsats

Alternativ 3 - Utöka förbundet genom att tillföra fler förbundsmedlemmar bör göra skillnad avseende nuvarande politisk styrning och dess lokala inflytande på hur räddningstjänstförbundet bedrivs och utvecklas. Samarbetet kommer troligtvis kräva ett något större engagemang än i nuläget. Det bör leda till en vidare syn på styrningen av räddningstjänstens verksamhet från samtliga ledamöter.

Om räddningstjänstförbundet utökas med fler förbundsmedlemmar påverkas förbundsordningen. En ny förbundsordning behöver arbetas fram avseende grundläggande faktorer så som direktionsammansättning samt förbundsmedlemmars önskan om ändamål (paragraf 3-4).

Utifrån kostnadsjämförelsen ovan är det oklart om en förändring av antalet förbundsmedlemmar ger en kostnadseffekt och på vilket sätt. Det beror på vilket räddningstjänstförbund eller vilken kommun förändringen avser. Att tillföra fler förbundsmedlemmar är inte självklart om orsaken endast är att vinna en direkt ekonomisk fördel. Däremot kan antas att effektivisering och optimering bör kunna ske utifrån exempelvis lokalisering, specialistkompetenser och bemanning.

Arbetsgruppen har ingen uppfattning avseende om någon av ovanstående nämnda räddningstjänstförbund och kommuner har för avsikt att framställa en ansökan om medlemskap till Bohus räddningstjänstförbund.

Alternativ 4 - Ansöka om medlemskap i ett annat förbund

Alternativet innebär att Bohus räddningstjänstförbund ansöker om medlemskap i ett annat förbund. Den räddningstjänstorganisation som kan vara aktuell är:

- Räddningstjänsten Storgöteborg (*Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Lerum, Mölndal, och Partille*)

Kostnad

Att ansöka om medlemskap i ett annat förbund skulle troligtvis påverka förbundets kostnadsbild då förbunden har olika förutsättningar vid anslutningen. Räddningstjänsten Storgöteborg har i nuläget en lägre genomsnittlig kostnad per invånare jämfört med Bohus Räddningstjänstförbund. Skillnader kan finnas i ambitionsnivå exempelvis mellan personella och materiella resurser.

Nettokostnad per invånare, kronor	År 2016
Bohus räddningstjänstförbund	936
Räddningstjänsten Storgöteborg	647
Differens	289

Inom Räddningstjänsten Storgöteborg skiljer sig kostnaden per förbundsmedlem, men differensen kommer troligtvis att minska i framtiden efter beslut om förändrad fördelningsmodell och gemensam strävan om standardiserad ambitionsnivå.

Genom att följa kostnadsutvecklingen i kronor per invånare under tidsperioden år 2012 till år 2016 kan vi få en indikation avseende vad som sker med de enskilda förbundsmedlemmarna i förhållande till förbundet som helhet. I genomsnitt har de enskilda kommunerna nedan haft en kostnadsökning motsvarande cirka två procent under tidsperioden. Kostnadsutvecklingen för de enskilda kommunerna inom förbundet skiljer med upp till fem procentenheter. Fem av sex medlemskommuner har fått en kostnadsökning som är högre än genomsnittet. Endast Göteborgs kommun har en kostnadsutveckling som är under genomsnittet.

Nettokostnad per invånare, kronor

År	2012	2013	2014	2015	2016	År 2012 vs 2016
Göteborg	668	699	658	657	658	99%
Härryda	595	631	592	608	610	103%
Kungsbacka	581	619	585	598	598	103%
Lerum	776	829	782	801	805	104%
Mölndal	604	645	607	624	625	103%
Partille	469	499	471	482	485	103%
TOTALT	647	681	642	645	647	102%

När/om ytterligare förbundsmedlem vinner anslutning beräknas medlemsavgiften utifrån den tillkommande kommunens kostnad för räddningstjänst efter avstämning med förbundet. Efter en tidsperiod om fem år tillämpas samma fördelningsmodell som gäller för de befintliga förbundsmedlemmarna. Under den initiala perioden likställs löneläge, avskrivningstider och utrustningsstandard. För den senast tillkomna förbundsmedlemmen Lerums kommun innebar medlemskapet i förbundet dessutom att man fick kompensera med en insättning om sex miljoner kronor för att uppnå sin andel av förbundets eget kapital.

Kostnadsjämförelsen av ovanstående förbund påvisar att förbundsmedlemmar i Räddningstjänsten Storgöteborg har en lägre kostnad per invånare jämfört med Bohus Räddningstjänstförbund. Samtliga ingående förbundsmedlemmar har haft en lägre kostnad per invånare under längre tid, med undantag från Lerum som är nytillkommen medlem.

Lokalisering av brandstationer

Nuvarande lokalisering av brandstationer inom Ale och Kungälv's kommuner bedöms inte vara optimal ur varken ett lokalt eller regionalt perspektiv, exempelvis utifrån att bostäder och verksamheter nyetableras inom räddningstjänstförbundets geografiska område. Om räddningstjänstförbundet i framtiden kommer att ingå medlemskap i ett annat förbund rekommenderas en lokaliseringstudie för att bedöma befintliga och framtida brandstationers

avseende lokalisering och antal. Ett medlemskap kan på sikt komma att innebära en mer effektivare lokalisering och nyttjande av brandstationer och dess personal då planeringen av operativ förmåga kommer att ske både ur ett större och mer regionalt perspektiv.

Tillgång till rätt kompetens och volym vid utryckning

Om räddningstjänstförbundet i framtiden kommer att ingå medlemskap i ett annat förbund bör förmågan vad gäller att upprätthålla både kompetens och volym vid räddningsinsatser i både mindre och större omfattning underlättas avsevärt. Räddningstjänstförbundet bör även få utökad möjlighet att säkerställa specialistkompetens både inom det förebyggande arbetet och i förmågan att hantera räddningsinsatser. Specialistkompetens kan genom samarbetet spridas på individer inom ett större område och därmed nyttjas gemensamt. Tillgången till räddningspersonal vid utryckning kan säkerställas genom möjligheten till förflyttning inom ett större område då behov uppstår.

Bemanning – räddningspersonal i beredskap/övriga funktioner

Om räddningstjänstförbundet i framtiden kommer att ingå medlemskap i ett annat löser inte räddningstjänstförbundets utmaning med bemanning avseende räddningspersonal i beredskap (RIB). Medlemskapet bör ändå ge positiva effekter avseende både förebyggande arbetet och vid räddningsinsatser då den totala tillgången till medarbetare blir större vilka även kan förläggas över ett större geografiskt område. För att lösa problematiken inom räddningstjänstförbundet kan en lösning med övergång till tillsvidareanställda eventuellt vara aktuell. Det kan komma att kräva en utökad administrativ hantering. En kompletterande lösning kan vara att utöka samarbetet med angränsande kommuner, myndigheter och organisationer genom civilrättsliga avtal. Samarbetet med utökad samverkan bör ändå öppna upp för andra lösningar, exempelvis vid hantering av kemiska industrier så som Akzo Nobel och Perstorp Oxo samt vid uppdrag som kräver en större mängd resurser.

Slutsats

Alternativ 4 – Ansöka om medlemskap i ett annat förbund bör göra skillnad avseende nuvarande politisk styrning och dess lokala inflytande på hur räddningstjänstförbundet bedrivs och utvecklas. Nuvarande förbundsledning (hela eller delar) kommer troligtvis att ingå ett en annan förbundsledning vilket troligtvis kräva ett något större engagemang än i nuläget. Det bör leda till en vidare syn på styrningen av räddningstjänstens verksamhet från samtliga ledamöter.

Om räddningstjänstförbundet ansöker om medlemskap i Räddningstjänst Storgöteborg kommer deras förbundsordning att vara gällande men med viss revidering. Den nuvarande förbundsordningen för Bohus räddningstjänstförbund upplöses. Vid ombildningen av förbundet behöver faktorer och ändamål som är viktiga för Kungälv och Ale kommuner att behöva förhandlas avseende exempelvis samhällsutveckling samt social hållbarhet och trygghet.

Om en ansökan om medlemskap är ekonomiskt fördelaktig beror på hur Räddningstjänsten Storgöteborgs förändrade fördelningsmodell avseende medlemsavgift faller ut. Förutom det kan förbundet förvänta sig åtgärder så som ekonomisk kompensation för eget kapital. Att ansöka om medlemskap kan eventuellt vara fördelaktigt om orsaken är att vinna en ekonomisk fördel.

Arbetsgruppen har ingen uppfattning avseende om hur en sådan ansökan om medlemskap skulle mottas.

1.11.4 Analys av nyttoeffekter

1 = Mindre positiv effekt

2 = Större positiv effekt

	Alternativ 1 (Bibehålla)	Alternativ 2 (Gränslöst)	Alternativ 3 (Utöka)	Alternativ 4 (Ansöka)
Kostnad	1	3	2	3
Lokalisering av brandstationer	3	3	3	3
Tillgång till rätt kompetens vid utryckning	1	5	2	5
Bemanning	1	2	2	2
Samhällsutveckling och social hållbarhet	5	5	4	2
Styrning och lokal påverkan	5	5	3	2
<u>SUMMA</u>	<u>16</u>	<u>23</u>	<u>16</u>	<u>17</u>

De nyttoeffekter som bedömts ge positiv effekt understigande värdet 2 har hanterats vidare i riskanalys, se punkt 1.11.5 Riskanalys.

1.11.5 Riskanalys

Alternativ 1 - Bibehålla nuvarande organisation

Risk	Sannolikhet 1 till 5	Konsekvens 1 till 5	Riskvärde S * K=	Riskåtgärd	Ansvarig
Möjligheten till ekonomisk effektivisering i samarbete med andra uteblir	3	3	9	Civilrättsliga avtal säkerställer ett ekonomiskt effektivt nyttjande av resurser	
Bemanningsproblematiken kvarstår	4	4	16	Eventuellt kan en omställning till heltidstjänster lösa viss problematik. Civilrättsliga avtal säkerställer ett mer effektivt nyttjande av medarbetare mellan kommuner och andra organisationer.	

Avsaknad av rätt kompetens vid uttryckning	2	4	8	Civilrättsliga avtal kan lösa tillgången till kompetens vid uttryckning.	

Alternativ 2 - Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem genom att bibehålla nuvarande organisation och utöka samverkan med andra kommuner/förbund inom Göteborgsregionen

Risk	Sannolikhet 1 till 5	Konsekvens 1 till 5	Riskvärde S * K=	Riskåtgärd	Ansvarig
Bemanningsproblematiken kvarstår	4	3	12	Eventuellt kan en omställning till heltidstjänster lösa viss problematik. Civilrättsliga avtal exempelvis Gränslös räddningstjänst säkerställer ett mer effektivt nyttjande av medarbetare mellan kommuner och andra organisationer.	

Alternativ 3 - Utöka förbundet genom att tillföra fler förbundsmedlemmar

Risk	Sannolikhet 1 till 5	Konsekvens 1 till 5	Riskvärde S * K=	Riskåtgärd	Ansvarig
Möjligheten till ekonomisk effektivisering i samarbete med andra uteblir	1	3	3		
Bemanningsproblematiken kvarstår	4	3	12	Eventuellt kan en omställning till heltidstjänster lösa viss problematik. Civilrättsliga avtal säkerställer ett mer effektivt nyttjande av medarbetare mellan kommuner och andra organisationer.	
Avsaknad av rätt kompetens vid uttryckning	2	4	8	Civilrättsliga avtal exempelvis genom gränslös räddningstjänst och gemensam ledningscentral	

				kan lösa viss problematik	

Alternativ 4 - Ansöka om medlemskap i ett annat förbund

Risk	Sannolikhet 1 till 5	Konsekvens 1 till 5	Riskvärde S * K=	Riskåtgärd	Ansvarig
Möjligheten till ekonomisk effektivisering i samarbete med andra uteblir	1	3	3		
Möjligheten till arbete med samhällsutveckling samt social hållbarhet och trygghet minskar	4	4	16	Nya metoder och andra resurser behöver utvecklas i samarbete med kommuner inom det större förbundet	
Möjligheten till styrning och lokal påverkan minskar	5	2	10	Ett mer aktivt deltagande i förbundsdirektionen krävs för att bevaka förbundsmedlemmarnas intressen	

1.11.6 Analys av höghöjdskapacitet

Se ”Bilaga 2 – Analys av höghöjdskapacitet”.

2 Fas 2: Uppdragskontroll och överlämnande

2.1 Genomförande

Uppdraget har genomförts främst genom dialog.

Avstämning med beställaren har skett vid fyra tillfällen:

- Inför uppdraget
- Statusrapporter 2 stycken
- Överlämning av slutrapport

Arbetsgruppen har träffats vid fem tillfällen och genomfört följande:

- Nulägesanalys
- Omvärldsanalys
- Analys av framtida organisering
- Analys av nyttoeffekter
- Riskanalys

- Resultat och rekommendationer
- Utvärdering av arbetet under uppdraget samt slutrapport

2.2 Utvärdera leveransen

2.2.1 Effektmål

Uppdraget har bidragit till att en långsiktig strategi för räddningstjänstförbundet kan fastställas vilket underlättar årliga ställningstaganden. En tydligare styrning skapar bättre ekonomiska förutsättningar.

Implementering av resultatet har inte ingått i uppdraget. Vid implementering av resultatet bör effekt uppnås.

2.2.2 Förväntad leverans

Uppdraget har levererat:

- En sammanställd nuläges- och omvärldsanalys av räddningstjänstförbundet.
- Ett beslutsunderlag utifrån vägval med ett långsiktigt perspektiv i räckvidd till år 2025.
- Förslag till förändringar i "Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Ale-Kungälv" om sådana identifieras.

2.2.3 Tidsram

Uppdraget har slutrapporterats inom angiven tidsram.

2.2.4 Prioritering

Prioriteringsordningen har varit vägledande under uppdraget.

2.2.5 Avgränsning

Avgränsningen har varit vägledande under uppdraget.

2.2.6 Budget och resursåtgång

Uppdraget har genomförts med givna resurser

2.2.7 Samband med andra program, projekt och uppdrag

Inga övriga samband har identifierats.

2.3 Utvärdera arbetet

Positivt	Utmanande	Lärdomar
Roliga och effektiva möten Prestigelöst och konstruktivt Utvecklande med bollplank och nya perspektiv Övergripande nivå på arbetet Stöd av uppdragsledare Omvärldsbevakning	Tidsramarna under vissa perioder av uppdraget Delar av arbetsgruppen byttes ut under uppdraget Endast internt perspektiv i arbetsgruppen	Uppdragsledare ger goda förutsättningar för genomförande avseende struktur och ansvarsfördelning Den goda tanken om ett gemensamt förbund fungerar Tidigare erfarenheter ger goda förutsättningar för framtiden Fler perspektiv är lärorikt

2.4 Restpunktlista

Inga restpunkter kvarstår utifrån uppdragsdirektivet.

2.5 Överlämnande av uppdragets leverans

Uppdragsledaren har överlämnat uppdragets leverans till beställarna i enlighet med uppdraget.

3 Resultat och rekommendationer

Bohusläns räddningstjänstförbund samverkar i nuläget med omgivande räddningstjänster i olika omfattning. Hur ska räddningstjänstförbundet organiseras i framtiden? Genom samarbetsavtal eller gemensam organisation? Ta fram ett beslutsunderlag med vägval utifrån ett långsiktigt perspektiv med räckvidd till 2025.

Rekommendation 1 - Organisationsform

Analyserade alternativ:

- Alternativ 1 - Bibehålla nuvarande organisation
- Alternativ 2 – Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem i Göteborgsregionen
- Alternativ 3 - Utöka förbundet genom att tillföra fler förbundsmedlemmar
- Alternativ 4 - Ansöka om medlemskap i ett annat förbund

Resultatet av de analyser som gjorts under uppdraget visar att ett utökat samarbete med andra kommuner bör vara fördelaktigt för Bohus räddningstjänstförbund, men att det inte nödvändigtvis behöver ske genom ett förändrat medlemskap. Alternativ 2 – *Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem i Göteborgsregionen* bör vara ett fördelaktigt

alternativ för framtida utveckling. Alternativet är av sådan karaktär att till viss del är fristående utifrån övriga alternativ 1, 3 och 4. Bohus räddningstjänstförbund rekommenderas utöka samverkan i enlighet med alternativ 2.

Analyserna visar inget tydligt skäl att i nuläget förändra nuvarande organisationsform. Bohus räddningstjänstförbund är relativt nybildat (2013) och har precis börjat arbeta utifrån reviderat handlingsprogram och förbundsordning. Att förändra förutsättningarna för medlemskapet orsakar troligtvis en ny period med risk för ineffektivitet och kostnader som uppkommer ur ett sådant uppstartsskede. Bohus räddningstjänstförbund rekommenderas bibehålla nuvarande organisation med förbundsmedlemmarna Kungälv och Ale kommuner i enlighet med alternativ 1.

Rekommendationen är helt förenlig med MSBs Framtidsstudie år 2030 – med fokus på kommunal räddningstjänstorganisation¹. Där beskrivs att landets regionindelning kan komma att förändras då problematiken med dagens regionindelning är väl känd. Vad som kommer att hända är i nuläget okänt. Rekommendationen i framtidsstudien är att räddningstjänsten behöver planera för framtiden utan att veta vilka regiongränser och samarbetsparter som kommer att finnas.

”Den bästa strategin är sannolikt att förbereda sig för flera olika scenarier och inte låsa fast sig i en viss konstellation.”

Rekommendation 2 – Lokalisering av brandstationer

Den framtida lokaliseringen av brandstationer är starkt kopplat till vilken organisering Bohus räddningstjänstförbund kommer att ingå i fortsättningsvis. Efter att beslut om organiseringsform är taget bör en lokaliseringsstudie genomföras. Den bör tillse att framtidens brandstationer ger optimal effektivitet utifrån nuvarande och framtida uppskattad riskbild ur ett mer regionalt perspektiv snarare än att lokalisering sker på vissa platser av lokal tradition. En rutin bör införas avseende att framtida lokalisering av brandstationer ses över i samband med att handlingsprogrammet arbetas om vart fjärde år

Om alternativ 2 – *Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem i Göteborgsregionen* antas bör det skapa goda förutsättningar för en mer gemensam lokaliseringsstudie i samarbete med andra organisationer. I första skedet inom Göteborgsregionen och i nästa skede i perspektivet Västra Götalands län. Bohus räddningstjänstförbund rekommenderas utöka samverkan i enlighet med alternativ 2.

Rekommendation 3 – Tillgång till rätt kompetens vid utryckning

Oavsett vilken organisering Bohus räddningstjänstförbund kommer att ingå i fortsättningsvis så finns behovet av att upprätthålla det egna ansvaret efter den förmåga som beslutats i handlingsprogrammet. Tillgång till bred och djup kompetens behöver finnas vid utryckning och kan till viss del säkerställas genom samarbete med andra räddningstjänstförbund, kommuner och myndigheter. Bohus räddningstjänst behöver inte själv besitta spetskompetens inom samtliga områden. Samarbeten kan ske genom civilrättsliga avtal och/eller en förändrad organisering.

Alternativ 2 - *Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem i Göteborgsregionen* ger exempelvis tillgång till Göteborgs räddningsstab, vilken agerar stöd vid samtliga operativa händelser dygnet runt (24/7) och större tillgång till rätt kompetens vid utryckning. Bohus räddningstjänstförbund rekommenderas utöka samverkan i enlighet med alternativ 2.

Rekommendation 4 – Bemanning – räddningspersonal i beredskap/övriga funktioner

Att rekrytera och bibehålla räddningspersonal i beredskap är en utmaning för många kommuner och räddningstjänstförbund. Oavsett vilken organisering Bohus räddningstjänstförbund kommer att ingå i fortsättningsvis så kommer utmaningen med bemanning avseende räddningspersonal i beredskap (RIB) att kvarstå. Ett utökat samarbete med angränsande kommuner, myndigheter och organisationer antas endast ge ett visst stöd avseende räddningspersonal i beredskap.

Vid regeringsammansammanträdet¹ 2017-02-16 beslutades att ”En särskild utredare ska ur ett brett effektivitetsperspektiv se över kommunernas brandförebyggande verksamhet och räddningstjänst.” Utredningen innefattar bland annat att ”... analysera och lämna förslag till hur kommunerna ska få bättre förutsättningar att rekrytera deltidsanställda brandmän.” Uppdraget ska redovisas senast 30 juni 2018.

För att lösa problematiken inom Bohus räddningstjänstförbund kan en lösning med övergång till tillsvidareanställda eventuellt vara aktuell. En sådan lösning bör utredas vidare. Alternativ 2 – *Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem i Göteborgsregionen* skapar förutsättningar för att lösa problematiken ur ett geografiskt större perspektiv vilket exempelvis kan ge effekter för bemanningen utifrån samarbeten och framtida lokalisering av brandstationer. Bohus räddningstjänstförbund rekommenderas utöka samverkan i enlighet med alternativ 2.

Rekommendation 5 – Höghöjdskapacitet

Bohus räddningstjänstförbund bör tydligt kommunicera sin förmåga att utgöra den alternativa utrymningsvägen i planerings- och byggprocess. För nuvarande och framtida exploateringar bör räddningstjänstförbundet erbjuda möjligheten att tillgodoräkna sig räddningstjänstens maskinsteg som den alternativa utrymningsvägen för bebyggelse över 4 våningar inom aktuell insatstid från Kungälv's brandstation.

Som en konsekvens av rekommendationerna om gränslös räddningstjänst, lokalisering och bemanning kan frågeställningen avseende nyttjande av maskinstegeresurs aktualiseras för andra geografiska områden. Frågan får prövas när förutsättningarna är kända. Vid samtliga framtida exploateringar är intentionen att säkerställa utrymning genom att rekommendera byggnadstekniska lösningar.

Rekommendation 6 – Brandskyddskontroll och rengöring

I enlighet med förbundsordningen ansvarar Bohus räddningstjänstförbund för brandskyddskontroll och rengöring (sotning). I nuläget har förbundsmedlemmarna olika förhållningssätt till genomförandet där avtal regleras med respektive kommun och de bolag som utför brandskyddskontroll och rengöring. En analys av ansvarsområdet pågår med målsättningen att finna ett mer lika förhållningssätt inom Bohus räddningstjänstförbund upptagningsområde. Räddningstjänstförbundet bör invänta resultatet av analysen innan vidare åtgärder tas avseende förändring av verksamhet och kostnader inom ansvarsområdet.

Rekommendation 7 – Brandskyddsutbildning

Bohus räddningstjänstförbund ansvarar för förbundsmedlemmarnas brandskyddsutbildning där flexibilitet och omfattning behöver öka. Förbundet bör få ett utökat ansvar och ekonomisk tilldelning för att kunna höja frekvensen på utbildningen till att genomföras vart femte år istället för vart sjunde för varje anställd. Det är en frekvens som används generellt för samtliga verksamheter i Sverige utifrån tolkningen av det organisatoriska brandskyddet enligt lag om skydd mot olyckor.

Föreslå eventuella förändringar i ”Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Ale-Kungälv” om sådana identifieras.

Rekommendation 8 – Förändringar i förbundsordningen

Att välja Alternativ 2 - *Gränslös räddningstjänst och gemensamt operativt ledningssystem i Göteborgsregionen* bör inte ge någon direkt påverkan på förbundsordningen då samarbetet sker genom civilrättsligt avtal. Avtalet kan anses vara av större dignitet och ska enligt beslutat reglemente samrådats mellan direktionen och förbundsmedlemmarna innan avtalstecknande i enlighet med paragraf 20.

Förbundsmedlemmarna behöver tydliggöra vad som får åläggas och hur tillkommande arbetsuppgifter ska finansieras i de fall de medför ökade kostnader för förbundet. Ytterligare ålagda arbetsuppgifter bör kostnadsberäknas innan de åläggs.